

บทคัดย่อปัญหาพิเศษ เสนอต่อโครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
ความสมบูรณ์แห่งปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ

**บทบาทและศักยภาพของชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีการดำเนินงาน
กองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่**

โดย

นายพงษ์สิทธิ์ นิยมสัตย์

กันยายน 2546

ประธานกรรมการที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์จำเริญ บุญมาก

ภาควิชา/คณะ: ภาควิชาบริหารธุรกิจและการตลาดการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อศึกษาบทบาทขององค์กรชุมชน ศักยภาพของ
องค์กรชุมชน และปัญหาข้อจำกัดขององค์กรชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้านของหมู่บ้านใน
เขตตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งสิ้น 7 หมู่บ้าน โดยกำหนดการ
จัดเก็บข้อมูลจากตัวแทนกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุน
หมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่ติดตามและประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้าน รวมถึงคณะกรรมการ
สนับสนุนระดับอำเภอ

ผลการศึกษาบทบาทขององค์กรชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็นบทบาทของ
คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน บทบาทของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
ในการมีส่วนร่วมดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน
พบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในตำแหน่งประธาน เลขานุการ และเหรัญญิก จะเป็นผู้มี
บทบาทในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านอย่างมาก ในขณะที่คณะกรรมการตำแหน่งอื่นมี
บทบาทค่อนข้างน้อย แต่ด้วยประสบการณ์จากการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ และกลุ่มกิจกรรม
ต่าง ๆ ในหมู่บ้านมาก่อน และการมีลักษณะความเป็นผู้นำของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทำให้
สามารถบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านได้ดี ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน พบว่า
สมาชิกส่วนใหญ่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านตั้งแต่เริ่มเตรียมการและการ
ดำเนินการประชุมชี้แจงต่าง ๆ รวมถึงการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานของคณะกรรมการ
กองทุนหมู่บ้าน ด้านผลจากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านของทั้ง 7 หมู่บ้าน พบว่า สมาชิก-

กองทุนหมู่บ้านจากการออมทรัพย์ การกู้ยืมเงิน การเกิดภาวะหนี้สิน และการประกอบอาชีพ ซึ่งมีมากขึ้นอยู่กับการดำเนินชีวิตของสมาชิกแต่ละรายไป เพราะกองทุนหมู่บ้านได้กลายเป็นแหล่งเงินกู้ยืมแหล่งใหม่ของชาวบ้าน รวมถึงคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านด้วย แต่จะมีผลที่เกิดขึ้นในทางลบ ได้แก่ การเกิดข้อขัดแย้งกับสมาชิกในหมู่บ้านเพิ่มขึ้นเนื่องจากความไม่เข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ตามระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านของประชาชนในระยะแรก ด้านสังคมหมู่บ้านทำให้ประชาชนได้หันหน้ามาปรึกษาหารือกัน ช่วยกันคิด ปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาของหมู่บ้านได้มากขึ้น นอกจากนั้นในอนาคตกองทุนหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านจะยังคงเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาสาธารณะประโยชน์และช่วยเหลือเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสได้จากการจัดสรรผลประโยชน์เพื่อการสาธารณะและสวัสดิการ ซึ่งได้มีการกำหนดไว้ทุกหมู่บ้าน และผลที่มีต่อเศรษฐกิจของชุมชน เกิดโครงการรวมกลุ่มเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและอุตสาหกรรมในชุมชนขึ้น เช่น โครงการฟาร์มไก่ไข่ โครงการน้ำดื่มของบ้านกลางพัฒนา ซึ่งจะทำให้ประชาชนในหมู่บ้านมีงานทำมากขึ้น

ผลการศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพขององค์กรชุมชนในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน พบว่าหมู่บ้านในเขตตำบลแม่แฝดใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 7 หมู่บ้าน มีศักยภาพในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งความพร้อมของทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรด้านเศรษฐกิจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ โดยเห็นได้จากความสามารถในการจัดการกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ และกลุ่มผลิตน้ำดื่ม ซึ่งทำให้หมู่บ้านทั้ง 7 หมู่บ้านมีความสามารถจัดการกองทุนหมู่บ้านได้ โดยมีการสนับสนุนและส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระยะแรก ๆ โดยเฉพาะในการจัดการด้านบัญชีเพราะเป็นสิ่งใหม่ที่ชาวบ้านยังไม่คุ้นเคย

ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน สามารถแบ่งปัญหาออกเป็น 2 ระดับ คือ ปัญหาของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ในการทำความเข้าใจและต้องปรับตัวกับแนวนโยบายของคณะกรรมการระดับชาติที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาทำให้การดำเนินการไม่ต่อเนื่อง และการทำงานในบทบาทหน้าที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเกิดผลกระทบต่อการประกอบอาชีพหลัก และสูญเสียรายได้ ค่าตอบแทนร้อยละ 10 - 20 ต่อปีจากผลกำไรกองทุนหมู่บ้าน เป็นรายได้ที่ไม่เพียงพอกับรายได้หลักที่สูญเสียไป ปัญหาของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเกี่ยวกับวงเงินให้กู้ยืมรายบุคคลน้อยเกินไปทำให้ไม่สามารถนำไปลงทุนพัฒนาอาชีพได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ต้องกู้เงินนอกระบบดอกเบี้ยที่แพงก่อให้เกิดปัญหาภาระหนี้สินเพิ่มขึ้นและซ้ำซาก ผู้มีฐานะยากจน ไม่สามารถใช้บริการกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านได้ เนื่องจากคุณสมบัติไม่เพียงพอและไม่มีผู้ยอมค้ำประกันการกู้ยืมให้ จึงไม่สามารถใช้ประโยชน์จากกองทุนหมู่บ้านได้

Abstract of special problem submitted to the Graduate School Project of Maejo University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Business Administration in Business Administration

**THE COMMUNITY ROLES AND CAPABILITY IN THE “COMMUNITY AND
VILLAGE FUND” MANAGEMENT: A CASE STUDY OF THE VILLAGE
FUND OPERATION IN MAE FAG-MAI SUB - DISTRICT,
SANSAI DISTRICT, CHIANG MAI**

By

PONGSIT NIYOMSATAYA

SEPTEMBER 2003

Chairman: Assistant Professor Jamnian Bunmark

Department / Faculty: Department of Agricultural Business Administration and Marketing,
Faculty of Agricultural Business

The primary purpose of this study is to investigate the roles of a community organization, its potential, including the problems, shortcomings, and limitations faced by the organization when it managed the Village Fund. The villages chosen for this study were the seven villages in the sub-district of Mae Fag-Mai, Sansai district in Chiang Mai. Data collection was taken from various representatives from each Village Fund, namely the members of the Village Fund's Board of Committee, the Village Fund's member, the Village Fund Project's follow-up and evaluation officers, including district level advisory committee officers.

Results from studies performed on the roles community organization in setting up and managing a Village Fund sectioned into three areas: the Village Fund's role in managing the Village Fund, the participation and managerial roles of the members of the Village Fund, and the effects on the Village Fund under the said management. Findings indicated that the position of the committee's director, secretary, and accounting had the most prominent roles in the Village

Fund's administrative and managerial functions. But while the other members of the committee role were comparatively low, their previous experience with the village's savings projects and various other community activities, along with the authoritative role of the Committee itself, and the managing of the Village Fund went well. Findings concerning participation of the Village Fund's members revealed that most members were involved with Fund's functions, from the preparation of starting up the Village Fund, the meetings and announcement of information concerning the Village Fund, including keeping tab and follow up of the Village Fund's development. Information collected from all seven villages concerning the influential effects of the Village Fund's management indicated that since the Village Fund had become the villager's source in obtaining a loan, it definitely had effects on the members' savings strategy, loan acquirement, debts, and also their occupations. The level of the influence varied from member to member since each member had different daily lives and occupations. The Fund also had effects on the Village Fund's member of the committee, but in more of a negative way, especially in the area of creating disputes and difference of opinion. This was created mainly from misunderstanding and misinterpretation of each committee member's roles and responsibilities in the first period. The outcome of the Village Fund to the village's society has brought the people in cooperation and found the way to resolve the problems within the villages. In spite of this, the Village Fund in each village would unite, assist and facilitate for further public interest development in coming future and also assist the disadvantage group of people in having the benefit from the public and facilities interest, which allotted for every village and effected to the society's economical from the various projects which aimed to expand in agricultural productivity and industry in communities for instance; Egg's Farm, drinking water from Ban Klang Pattana Project which brought into an increasing of employment.

The result in the study of community organization's potential in organize village Fund had found out that 7 villages at Maefak, Amphur Sansai, Chiang Mai have a high potential in Village Fund, having proper human resources, economical resources and also the community has united together in helping hand in every works in society. Seeing from the capability in assigning people into different groups of work; saving group, new theory of an Agriculture Group and Production of Drinking Water Group. These 7 villages have a talent in organizing the Village

TE144031

Fund in their villages which was supported by the concerned organization from the first step, especially the accountancy system which the people could not understand as it was new to them.

Result from the study of the problem and obstacle in Village Fund processing, could divide the levels of the problems into two levels that were the problem of members of Village Fund in trying to understand and cope with the Board Committee's policy which could be changed anytime so it made the processing discontinued, and the role of the committee of Village Fund did effect to the main occupation of the people and made a big lost to the individual interest. The compensation out of 100 will be only 10-20 % per year from the main profit of Fund. which never be enough in comparing to the main individual's interest. One of the problem was the limitation of loan given to the member of Village Fund was too little amount, and it would never be enough for fully investment in any profession with efficiency. Had to take loan from outsider with the high interest rate created the big debit accordingly.

For the poor people who could not take loan from Village Fund due to lack of requirement or did not meet any qualification. Moreover none would stand quarantine for taking loan so it was no point to make use of Village Fund.